

Sosirea sărbătorilor este, întotdeauna, un prilej de mare bucurie pentru locuitorii vechiului oraș

1 septembrie – Cuviosul Simion Stâlpnicul

Sosirea sărbătorilor creștine, cu deosebire a celor de iarnă, cu Ajunul Crăciunului, Crăciunul, Anul Nou și Boboteaza, a fost și este în continuare, un prilej de mare bucurie pentru locuitorii vechiului oraș aflat pe malurile Dâmboviței.

Viața pe care o duceau bucureștenii de altădată era o viață tihnită, cu obiceiuri și tradiții învățate de la părinți și respectate cu sfințenie. Ritmul zilei și al anului era hotărât dinainte, petrecerile erau puține, dar pline de bucurie și pioșenie, iar necazurile, îndurate cu răbdare, căci mare era credința în Dumnezeu.

Sărbătorile creștine, destinate la începuturi reculegerii și introspecției, curățirii sufletului, întru apropiere de Dumnezeu, și-au pierdut de-a lungul timpului încărcătura spirituală, devenind mai degrabă un pretext pentru petreceri și distracții. Căci românii au fost un popor vesel, care a iubit atât viața, cât și pe cele sfinte, și-a fost mereu capabil să trăiască profund sentimentul de evlavie. Fapt dovedit cu prisosință prin înțelegerea *Sfintelor Scripturi*, a ritualului și a desfășurării *Liturghiei* în momentele ei succesive, a cunoașterii rugăciunilor – toate acestea, în respectul tradițiilor și-al datinilor cele din vechime.

Începutul anului bisericesc, Nașterea Maicii Domnului și Înălțarea Sfintei Cruci

Sărbătorile de toamnă debutează cu prima zi a lunii septembrie, ziua Cuviosului Simion Stâlpnicul. Pentru cancelariile celor două țări românești, data de 1 a lui Răpziune mai

reprezenta, până în veacul al XVIII-lea, începutul anului. Calendarul ortodox păstrează această semnificație până în zilele noastre. Chiar dacă e zi de sărbătoare, oamenii pot lucra și se crede că, dacă în această zi e vreme bună, la fel va fi tot anul, până la începutul toamnei viitoare.

14 septembrie – Ziua Crucii

Pe 8 septembrie se sărbătorește ziua Nașterii Maicii Domnului, iar înălțarea Sfintei Cruci, câteva zile mai târziu, pe 14 septembrie. Cu Sfânta Marie Mică, așa cum mai este numită sărbătoarea din prima decadă a lunii lui Răpciune, zi când a fost adusă pe lume Fecioara Maria, mamă a Domnului nostru Iisus Hristos, vara este practic încheiată și următorul anotimp, toamna, începe să-și ceară drepturile.

De-a lungul vremurilor, orașul s-a bucurat mai mereu de toamne lungi și frumoase, cu soare blând și ploii trecătoare, arareori abătându-se asupra lui vremea rece și umedă, ce-i obliga pe locuitori să stea în casă, la gura sobei, cu ochii pe geam, tânjind după zilele verii trecute.

În mijlocul lunii, în ziua de 14, e sărbătoare mare și postul este obligatoriu. E Ziua Crucii, când se dă de pomană și când se crede că pământul își ferecă porțile, adăpostind, până în primăvara următoare, găngăniile și târătoarele. E început de toamnă și plantele se ofilesc, iar cele care rămân verzi sunt considerate necurate. Tot acum se strâng ierburi de leac, lucru știut mai ales de babele din mahalale.

Când se apropia culesul strugurilor, o mare parte dintre locuitorii capitalei, care, fie erau proprietari de vii, fie doar mergeau să-i ajute pe alții, lăsau în urmă orașul și porneau cu voioșie la strânsul rodului. Bucureștii rămâneau astfel pustii și, cel puțin o lună, animația târgului se transfera în podgoriile Dealului Mare. O lună care putea schimba lesne multe destine. Căci acolo nu se muncea doar, ci se făceau și cunoștințe noi, se legau prietenii trainice și, mai ales, se puneau temeliiile viitoarelor căsnicii.

Ziua oamenii strângeau harnici strugurii, care aveau să se transforme în vinuri albe, roz, sau roșii ca sângele, în masivele butoaie din lemn de dud, ori în țuică, obținută din resturile rămase de la struguri; seara se așezau înfometăți la masă. Alături de bucate, îi întâmpinau lăutarii cu arcușurile pregătite pentru horele și sârbele ce nu se lăsau mult așteptate. Iar românii se aruncau cu frenezie în joc, uitând de oboseală și necazuri.

Acolo, la Urlați, în centrul Dealului Mare, se aflau cele mai căutate tarafuri și, tot acolo, lăutarii se tocmeau pentru a fi angajați, la București ori în alte orașe, când se iveau, în familiile cu stare, o sărbătoare mai pretențioasă. Foarte cunoscute erau la Urlați și cursele de cai ce se organizau în această perioadă, obicei care a dus mai târziu la construirea hipodromului din capitală.

14 octombrie – Sfânta Paraschiva (Parascheva)

Sfânta Paraschiva, după numele ei cu rezonanță grecească, sau Sfânta Vineri, cum era cunoscută românilor odinioară, s-a născut într-un sat sârbesc numit Epivat și a primit de la părinții săi o educație aleasă. După trecerea în neființă a celor ce i-au dat viață, Paraschiva și-a găsit refugiul într-un trai de privațiuni și rugăciune, ce a culminat, se spune, cu plecarea ei în pustie. Arătându-i-se îngerul lui Dumnezeu, care a povățuit-o să

se întoarcă în mijlocul oamenilor, pentru a-i ajuta, Paraschiva, după ce a intrat la mănăstirea din Vlăhera, s-a întors, pentru o vreme, în satul natal unde, murind, a și fost îngropată.

Când locul unde zăcea a fost dezvăluit, oamenii i-au descoperit trupul rămas intact, l-au luat și l-au adus la biserica Sfinților Apostoli Petru și Pavel din Epivat. Veneau

acolo pelerini din locuri depărtate, căci se aflase că rugăciunile sincere adresate sfintei făceau adevărate minuni.

Ajunse la cetatea Târnovei, apoi la Constantinopol, moaștele Sfintei Paraschiva, cu voința lui Dumnezeu și ajutorul a 300 de pungi de galbeni dați turcilor, au fost aduse în Moldova, la Iași și așezate în biserica Trei Ierarhi, la 14 octombrie 1641. Acolo au fost puse într-o raclă îmbrăcată în căptușeală roșie, bătută în cuie de argint și-au fost învelite cu mătăsuri și covoare turcești. Deasupra, se înălța o boltă cu stâlpi de marmură albă și candelarele din aur și argint ardeau zi și noapte. Slujba Sfintei Paraschiva, ținută în secolul al XVII-lea în grecește, a fost tipărită la București, încă din 1692.

Ceremonia religioasă, deosebit de fastuoasă și emoționantă, înfăptuită și atunci, dar și astăzi, la 14 octombrie, de ziua prăznuirii sfintei, atrăgea o mulțime mare de credincioși veniți din întreaga țară.

26 octombrie – Sfântul Dumitru

În calendarul creștin ortodox, Sfântul Dumitru (Dimitrie) își are ziua pe 26 octombrie. În ajunul acestei sărbători, pe 25 octombrie, se țin Moșii de toamnă, când se organizează târguri prin mahalale și se fac pomeni.

Sfântul Dumitru a fost fiul conducătorului cetății Salonic, pe vremea împăraților Dioclețian și Maximilian Galeriu și i-a urmat tatălui său la conducerea cetății. Mult timp nu s-a știut că părintele său îl botezase creștin și-l crescuse în spiritul acestei credințe, iar atunci când s-a aflat, el însuși adevărind faptul acesta, împăratul a dat poruncă să fie întemnițat. Acolo, în închisoare, Sfântul Dumitru a dat binecuvântarea sa unui tânăr creștin, pe nume Nestor, care-i ceruse

acest lucru, căci urma să-l înfrunte în luptă pe puternicul vandal¹ Lie, protejatul împăratului. Lupta a fost câștigată de tânărul binecuvântat, dar împăratul, aflând de credința lui Nestor, a ordonat ca acesta să fie decapitat de îndată. Cum implicarea lui Dumitru a ajuns și ea la urechile împăratului, despotul a cerut ca și sfântul să moară, străpuns de sulițe, în temnița în care era închis, pentru a răzbuna moartea lui Lie, protejatul său.

Multe și minunate fapte de bine a săvârșit sfântul, la rugăciunile și lacrimile celor aflați în nevoie.

Sfântul Dumitru ori Sânmedru, cum mai este cunoscut, are în stăpânire jumătate de an, perioada cea mai rece, iar cealaltă jumătate, cea caldă, este în ocrotirea Sfântului Gheorghe.

Început de ciclu calendaristic

Praznicul Sfântului Dumitru, ca și cel al Sfântului Gheorghe sunt zile de început și de sfârșit de ciclu calendaristic, când se fac înțelegeri între stăpâni și slugi, între proprietari și chiriași, între cei care dau și cei care primesc bani cu împrumut.

În aceste zile meșterii își luau ucenici să-i învețe meserie, nu înainte de a se tocmi cu părinții pentru o perioadă de câteva luni, câteodată un an sau doi de învățătură și muncă a băieților ce doreau să-și facă un rost în viață. Și dacă ei se dovedeau harnici și isteți, erau păstrați să muncească alături de meșter, până când deveneau, uneori, gineri ori asociați, ori și una și alta, ai maestrului lor.

Și tot atunci își aduceau slugi în casă bucureștenii mai înstăriți, cu deosebire fete, dar și băieți de la țară, pentru a-i ajuta în gospodărie. Chiriașii își prelungeau termenul de ședere, ori își schimbau locuința și, odată cu ea, și proprietarii.

De două ori pe an, românii își schimbau locuința.

¹ Vandali – grup de triburi germanice, care, emigrând în sec. V de pe țămurile Mării Baltice, au distrus o parte din Imperiul Roman de Apus (DEX – *n.ed.*).

Chiriaș căutându-și altă casă

De două ori pe an, de Sfântul Dumitru și de Sfântul Gheorghe, românii erau cuprinși de imboldul de a-și împacheta lucrurile (calabalâcul) și a-și căuta o nouă casă. Frenesia aceasta îi cuprindea pe toți bucureștenii care nu aveau un loc stabil. Nici cei care erau proprietari nu se poate spune că nu duceau, uneori, dorul unei schimbări.

La începutul secolului al XIX-lea, fenomenul mutărilor din preajma celor două sărbători nu a fost semnalat prea des. Cu timpul, însă, lucrurile s-au schimbat, un factor important reprezentându-l momentul în care Bucureștii au devenit capitală a tuturor românilor. Unirea celor două Principate românești și mai apoi Marea Unire din 1918 au făcut ca orașul să se întindă, cuprinzând între marginile lui – mereu altele – un număr tot mai mare de locuitori. Mulți dintre aceștia nu dispuneau de suma necesară cumpărării unei case și se vedeau nevoiți să stea cu chirie și să se mute de fiecare dată când venea ziua plății chiriei, ori dimpotrivă, să rămână pe loc, reînnoindu-și plata.